

สื่อกับมานุษยวิทยา

จำเริญลักษณ์ ธนะจรัสชัย

บรรณาธิการ

จัดพิมพ์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

20 ถนนบรมราชชนนี เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร 10170

โทรศัพท์ 0-2880-9429 / โทรสาร 0-2880-9332

หัวหน้างานบรรณาธิการและจัดพิมพ์

วิภาศ ปรัชญาภรณ์

ประสานงานการจัดพิมพ์

นฤพนธ์ ตั้งวิเศษ / สมรักษ์ ชัยสิงห์ท้านานนท์ / สรinya คำเมือง /

ตรงใจ นุศางกูร / ปิยะ มณีวงศ์ /

จุฬารัตน์ อภิวัฒน์ธนกุล / สิริมา โจนนประสิทธิ์พร

งานบรรณาธิการและพิสูจน์อักษร

ดาวิง อินทร์หมอน / ทวีศักดิ์ วรฤทธิเรืองูไร /

สุนีย์ ประสงค์บัณฑิต / ชนิตา ชิตปัญาศิลา

ปก วิมลสินธุ์ สุวรรตนาณนท์

รูปเล่ม สายนท์ ชื่นอุดมสวัสดิ์

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ แปลน พรีเมียม ตั้ง จำกัด

โทรศัพท์ 0-2587-1377 โทรสาร 0-2585-0111

จัดจำหน่าย บริษัท เกล็ดไทย จำกัด

โทรศัพท์ 0-2225-9535-40

ราคา

ภาพ www.wat wat wat

เทคนิค สื่อะครัลคบนขึ้นส่วนคอมพิวเตอร์

ผู้วาด มงคล เป็ลยบางช้าง

ข้อมูลทางบรรณานุกรม

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

สื่อกับมานุษยวิทยา / จำเริญลักษณ์ ธนะจรัสชัย บรรณา-

ธิการ:--กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน), 2546

240 หน้า. (เอกสารราชการลำดับที่ 33)

ISBN 974 - 91110 - 7 - 9

1. สื่อกับมานุษยวิทยา. 2. มานุษยวิทยา -- ไทย. I. จำเริญลักษณ์ ธนะจรัสชัย.

II. ชื่อเรื่อง.

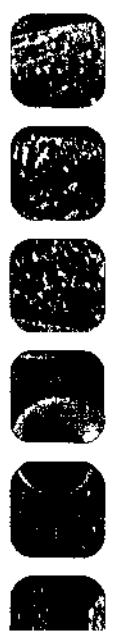
CN307.5

พิมพ์ครั้งแรก

ชุมชนออนไลน์

กับการสร้างอัตลักษณ์ของผู้ติดตาม:

กรณีผู้หญิงชื่อแก้ว*

มาลี สิวทธีเกรียงไกร

ครอบครัว cyber ของเราเป็นครอบครัวใหญ่ มีสมาชิกมากมาย เพื่อนพ้อง พี่น้อง ลุงป้า น้าอาเยอะเยอะไปหมด เป็นครอบครัวที่น่ารักและอบอุ่น ท่ามกลางกระแสการต่อต้าน Internet ว่ามีแต่ความหลอกลวง เรากลับพบความจริงใจ ณ ที่แห่งนั้น

เราไม่ปฏิเสธว่า ครอบครัวของเราที่สื่อสารกันผ่านจอสีเหลี่ยมมีคววมุ่งหน้าวัยสิบสนเหมือนกัน เราว่าก็เป็นธรรมชาติของทุกบ้าน ในบ้านสวนลุมพินีรักเราก็มาก เกือบเราก็มี ไม่เชื่อว่าเราป่วยก็เยอะ ซึ่งก็ถูกต้อง Internet เป็นโลกเสรี ทุกคนมีสิทธิ์ที่จะคิด ถึงอย่างไรเราก็รักครอบครัวสวนลุมพินีของเรานะค่ะ และเราเชื่อว่าความจริงก็คือความจริง บิดเป็นอนไม้ได้ สักวันทุกคนก็ต้องยอมรับในความจริง เพราะในที่สุด เราก็ต้องจากไปด้วยโรค AIDS ทุกอย่างเวลาจะเป็นผู้สูงอายุจะ

ณ ครอบครัวแห่งนี้ เราพูดคุยกันผ่านการเขียนกระทู้ ไดอารี่เป็นการสื่อสารที่แปลกดีนะค่ะ นอกจากนั้นเรารดัดต่อกันด้วยน้องแมวสื่อสารซึ่งมีชื่ออย่างเป็นทางการว่า e-mail เรารักกัน เป็นห่วงใยกันผ่านจอคอมพิวเตอร์ เป็นความรักแบบ online เก๋ได้มากค่ะ?

• ผู้เขียนขอขอบคุณ "เรื่องราวคุณแก้ว" อย่างมากที่ทำให้ผู้เขียนได้พบห้องเรียนแห่งใหม่ และขอบคุณ "คุณแก้ว" ที่อนุญาตให้ผู้เขียนนำเรื่องราวของสมาชิกประกอบารเขียนรายงานฉบับนี้ ขอคุณชาวสวนลุมพินี ซึ้งใจ ให้กำลังใจ และให้ความเป็นเพื่อนแก่ผู้คิดชื่อ/ผู้ป่วยเอ็ดส์

¹ ชาวสวนลุมพินี มาจาก ชาวโศกสงวนลุมพินี หมายถึงสมาชิกของเว็บอร์ดโศกสงวนลุมพินี ใน www.panip.com โศกสงวนลุมพินี เป็นเว็บอร์ดที่สัมพันธ์เกี่ยวกับ สุขภาพจิต ครอบครัว และปัญหาชีวิต

² แก้ว (นามแฝง), เอ็ดส์ไดอารี่ รัตนาธิวัฑฒ์ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดอกหญ้า, 2544), หน้า 46-47.

ร่วม 2 ทศวรรษของการแพร่ระบาดโรคเอดส์ในประเทศไทย นับได้ว่าประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ประสบผลสำเร็จในการลดอัตราการติดเชื้อเอชไอวี และมีนโยบายด้านเอดส์ที่ก้าวหน้าที่สุด³ การปรับเปลี่ยนนโยบายที่มุ่งการรักษาและฆ่าเชื้อเอชไอวี มาสู่การอยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์ เป็นนโยบายหนึ่งที่รัฐให้ความสำคัญเพื่อการสนับสนุนงบประมาณให้แก่กลุ่ม/องค์กรต่างๆ รวมทั้งผู้ติดเชื้อ เพื่อร่วมกันรณรงค์ให้ครอบครัวและชุมชนมีความเข้าใจและยอมรับผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์ นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์จำนวนมากที่ต่างให้ข้อสรุปตรงกันว่า ผู้ติดเชื้อสามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้ หรือการแสดงให้เห็นว่าสังคมยอมรับและสามารถอยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อได้

ข้อค้นพบดังกล่าว เป็นความจริงในระดับหนึ่ง เรายังไม่อาจสรุปได้ว่าสังคมไทยยอมรับผู้ติดเชื้อเอดส์ได้ทั้งหมด เมื่อเวลาผ่านไปทัศนคติที่มีต่อผู้ติดเชื้อเอดส์/ผู้ป่วยเอดส์ก็ผันแปรไปด้วย หรืออาจจะกล่าวได้ว่า มีความพยายามของครอบครัว ชุมชน พระสงฆ์ ที่เข้ามาช่วยเหลือผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์อย่างแข็งขัน ขณะเดียวกันก็ยังมีผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์ที่ได้รับการรังเกียจและประทับตรา (stigmatized) อยู่ ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากว่าที่ผ่านมา การแก้ไขปัญหาเอดส์ยังจำกัดอยู่เฉพาะผู้ป่วย ครอบครัว หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเขา นั่น เอ็ดส์ยังไม่ได้เป็นประเด็นสาธารณะที่ทุกฝ่ายต่างให้ความสนใจ และเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างจริงจัง จึงทำให้เอดส์ยังคงน่าหวาด

³ ดู เขียวจันทร์ ประดับมุข. "สถานการณ์และบทบาทของงานวิจัยเอดส์ด้านสังคมศาสตร์" ใน องค์ความรู้ของงานวิจัยเอดส์ด้านสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์. บรรณาธิการโดย พิมพ์วัลย์ บุญมงคล เขียวจันทร์ ประดับมุข และคันฉิมณีย์ เรืองสอน (นครปฐม: โครงการจัดตั้งสำนักงานศึกษาวิจัยสายธารานุสุข สวัสดิ์กิจการและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2541).

ไปอย่างกว้างขวางในกลุ่มเสียใหม่ๆ เช่น นักเขียน นักศึกษา เด็กวัยรุ่นหญิงแม่บ้าน เป็นต้น

แก้ว และเพื่อนของเธอ ในชุมชนออนไลน์ เป็นตัวอย่างหนึ่งของผู้ที่ต้องเผชิญปัญหาการรังเกียจ กีดกัน ท่ามกลางความสำเร็จของนโยบายด้านเอตส์ของประเทศไทย แก้ว หญิงสาวจากครอบครัวคนชั้นกลาง ที่มีการศึกษา ได้รับเชื้อเอชไอวี จากสามีของเธอ เธอรับรู้ว่าติดเชื้อเอตส์ในวันที่เธอไปตรวจเลือดเพื่อนำไปเป็นหลักฐานประกอบการสมัครงาน ทันที่ที่เธอรู้ว่าติดเชื้อเอชไอวี เธอก็ตระหนักถึงความจริงประการหนึ่งที่จะต้องเผชิญคือ การถูกรังเกียจ และผลการตรวจเลือดในวันนั้น ทำให้ชีวิตเธอเปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง จากหญิงสาวที่ประสบความสำเร็จในการเรียน และกำลังได้งานทำในบริษัทที่มีชื่อเสียง อนาคตอันสดใสกำลังรออยู่ข้างหน้า เธอต้องหลบๆ ซ่อนๆ และคอยระวังไม่ให้ใครรู้ว่าเธอได้รับเชื้อเอชไอวี เพราะเธอเกรงว่า หากเธอเปิดเผยความจริงออกไป เธออาจจะถูกรังเกียจ และได้รับการประทับตราว่า เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมต่ำส่งอนทางเพศ

พื้นที่ปกติ (physical space) จึงไม่มีที่ว่างสำหรับสถานะการเป็นผู้ติดเชื้อของแก้ว สภาวะที่เธอสืบสน ไม่รู้จะหาทางออกกับชีวิตอย่างไร เธอได้เลือกพื้นที่บนอินเทอร์เน็ตในการบอกกล่าวเรื่องราว (narrative) ความทุกข์ยากอย่างเปิดเผยให้แก่ผู้คนที่ไม่รู้จักมาก่อนในพื้นที่สาธารณะ ปรากฏว่ามีผู้ให้ความสนใจ เข้าใจ ยอมรับและปรารถนาที่จะร่วมแบ่งปันความทุกข์ความสุขกับเธอเป็นจำนวนมาก ความสัมพันธ์เหล่านี้คือยา ฟื้นนางจนกระทั่งเป็นความผูกพัน และเธอเรียกพื้นที่นี้ว่า “ครอบครัว” ครอบครัวบนพื้นที่อินเทอร์เน็ตนี้จึงทำหน้าที่เสมือนหนึ่งครอบครัวจริง ที่ยินยอมให้เธอแสดงสถานะความเป็นผู้ติดเชื้อได้อย่างเปิดเผย มีความเข้าใจ

และไม่รังเกียจเธอ ทำให้เธอมีกำลังใจในการต่อสู้กับเชื้อเอชไอวี และพลัดพ้นชีวิตจากความสิ้นหวังมาสู่ชีวิตที่เต็มเปี่ยมไปด้วยพลังที่พร้อมจะเผชิญกับปัญหา

การไร้ขอบเขตของพื้นที่บนอินเทอร์เน็ต ทำให้เรื่องราวของเธอได้รับความสนใจมากขึ้น ครอบครัวของเธอขยายใหญ่ สมาชิกในครอบครัวเป็นผู้ติดเชื้อและคนทั่วไป ซึ่งคนเหล่านี้ได้เข้ามาช่วยแบ่งปันประสบการณ์ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ โดยที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน จนกระทั่งกลายเป็นชุมชนเสมือนจริง (virtual community)

ชุมชนเสมือนจริงนี้ จึงไม่ได้มีความหมายเพียงแค่นั้นที่สำหรับการเล่าเรื่องความทุกข์ทรมานจากการเป็นผู้ติดเชื้อ และการสนทนาแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอตส์เท่านั้น แต่พื้นที่นี้ทำให้แก้วสามารถนำเสนอ “อัตลักษณ์หรือตัวตนใหม่” (identity) ด้วย อย่งไรก็ดี อัตลักษณ์บนพื้นที่นี้ก็ได้แยกขาดจากอัตลักษณ์เดิมเสียเลยทีเดียว เพียงแต่พื้นที่นี้ยินยอมให้มีการเลือกใช้ ทยอยมีอัตลักษณ์เปิดอัตลักษณ์หนึ่งมาใช้ ขณะเดียวกันก็ยอมรับอัตลักษณ์บางอย่างที่พื้นที่ปกติรังเกียจและไม่ยอมรับ โดยการใช้ตัวอักษรและการเขียนผ่านจอคอมพิวเตอร์เพื่อสื่อสารอัตลักษณ์ตนเอง แก้วยังได้ใช้พื้นที่นี้เพื่อประสานให้ผู้คนเข้ามารวมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนชั้นกลางในเมืองที่โยกย้ายชุมชนในอดีตที่เต็มเปี่ยมไปด้วยน้ำใจและมิตรไมตรีต่อกัน ให้เข้ามาเป็นฐานของความสัมพันธ์ในชุมชนนี้มีความแตกต่างจากชุมชนที่เป็นจริง (real community) ซึ่งสัมพันธ์กันด้วยระบบเครือญาติ การเป็นสมาชิกองค์กร เชื้อชาติ ชนบทรรมนิยมประเพณี เป็นต้น

ดังนั้นการนำเรื่องราวของผู้หญิงชื่อแก้วมาเป็นการตีตัวอย่างในบทความนี้ ผู้เขียนมีความมุ่งหวังว่า เรื่องเล่าของแก้ว จะช่วยให้เราเข้าใจปัญหาการรังเกียจและประทุษร้ายผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์ที่ยังคงอยู่ในสังคมนั้น ซึ่งมีผลกระทบต่อผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์ จนกระทั่งพวกเขา/เธอต้องหลบหนีจากสังคม เพราะเกรงว่าหากสังคมรับรู้เรื่องราวของพวกเขา/เธอแล้ว จะรังเกียจและกีดกัน การใช้พื้นที่บนอินเทอร์เนตในการพบปะพูดคุย จะช่วยให้พวกเขา/เธอไม่ต้องเผชิญกับการรังเกียจ เนื่องจากชุมชนนี้ติดต่อกันด้วยข้อมูลและตัวอักษร อีกทั้งไม่ต้องใช้พื้นที่ทางกายภาพ เป็นการสื่อสารแบบไม่เผชิญหน้า (non face to face communication) ผู้ที่เข้าร่วมสนทนาจึงไม่ต้องกังวลว่าจะได้รับเชื้อไวรัสจากการพูดคุย นอกจากนี้ยังมีการสื่อสารมากขึ้นเท่าไร ก็ยิ่งทำให้ผู้ที่สื่อสารได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารของผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์มากขึ้น และอาจจะส่งผลให้เข้าใจปัญหาของผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์มากขึ้น

กรณีของแก้วที่ใช้พื้นที่นี้ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเธอกับชุมชน เป็นกรณีตัวอย่างหนึ่งของการนำเสนอตัวตนใหม่ด้วยการเปิดเผยสถานะการเป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวีบนพื้นที่นี้ จนกระทั่งทำให้คนชั้นกลางกลุ่มหนึ่งได้กลับมาทบทวนวิถีชีวิตของตนเองต่อ ผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์ด้วยกัน การที่แก้วใช้พื้นที่นี้ในการนำเสนอ (represent) ความเป็นผู้ติดเชื้อที่ไม่ได้มีพฤติกรรมส่งอันตรายหากแต่เป็นผู้หญิงที่อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่นอยู่ในความดูแลของ พ่อแม่อย่างใกล้ชิด จึงเป็นช่องทางที่ทำให้คนชั้นกลางจำนวนหนึ่งมีความเข้าใจปัญหาผู้ติดเชื้อมากขึ้น และพบช่องทางในการที่จะเข้าไปช่วยเหลือพวกเขา ชุมชนบนอินเนตเปิดโอกาสให้แก้ว เปิดเผยสถานะการเป็นผู้ติดเชื้อเอดส์ ซึ่งเธอกระทำไม่ได้ในชุมชน ที่เป็น

จริง กลับมามีชีวิตใหม่ในสังคมอีกครั้งหนึ่ง มีผู้ติดเชื้อที่ต่อหลบซ่อนตัว และรอคอยตายเท่านั้น

ชุมชนบนอินเนตนี้ได้เปิดโอกาสให้แก้วได้เรียนรู้คุณค่าของชีวิต ขณะเดียวกันสมาชิกในชุมชนได้เรียนรู้ประสบการณ์ชีวิตของแก้วและเพื่อนๆ เกี่ยวกับเชื้อเอชไอวี การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ข้อมูลความเจ็บป่วย การดูแลสุขภาพ เหล่านี้เป็นประสบการณ์ตรงที่ผู้เผชิญปัญหาได้เรียนรู้ สังเกต และทดลองใช้ ซึ่งแตกต่างจากความรับรู้แบบวิชาชีพ (professional) เช่น ความรู้ทางการแพทย์ที่ใช้ระดับ CD4⁴ ในการวัดระดับความรุนแรงของโรคเอดส์ ขณะที่ผู้ติดเชื้อคนอื่นๆ รวมทั้งแก้วด้วย ซึ่งมีระดับ CD4 ต่ำกว่า 100 เธอยังมีสุขภาพแข็งแรง และไม่ติดเชื้อโรคอวยโรคเอดส์ พื้นที่นี้จึงเป็นพื้นที่ของความรู้ที่เปิดกว้างสำหรับทุกคน เป็นพื้นที่ที่ไม่หยุดนิ่ง ตายตัว มีการเคลื่อนไหว แลกเปลี่ยนข้อมูล การทำความเข้าใจ พื้นที่ในลักษณะดังกล่าว จึงทำให้เราเห็นศักยภาพของผู้คนที่เข้ามารวมกันภายในชุมชนบนอินเนต

⁴ CD4 คือ เม็ดเลือดขาวชนิดหนึ่ง (T-Lymphocyte) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย เป็นเม็ดเลือดขาวที่เชื้อไวรัสเอดส์เข้าไปทำลาย หากเปรียบง่าย ๆ CD4 หมายถึง ทหารที่ทำหน้าที่คอยปกป้องประเทศ หากจำนวน CD4 น้อยกว่าค่าปกติหมายถึง ทหารมีจำนวนน้อยลง ซึ่งเป็นการร้ายที่เชื้อโรจะเข้ามาโจมตีร่างกาย ค่าปกติ CD4 อยู่ระหว่าง 600-1200 ระดับต่ำกว่า 300 แสดงให้เห็นว่าระบบภูมิคุ้มกันของคมนั้นเริ่มอ่อนแอ และแพทย์อาจจะเริ่มให้ยาต้านไวรัส ในระดับที่ต่ำกว่า 200 มีโอกาสติดเชื้อไวรัส (opportunistic infections) และแพทย์จะเริ่มให้ยาด้านไวรัสเพื่อป้องกันการติดเชื้อดังกล่าว

อินเทอร์เน็ตและชุมชนเสมือนจริง

อินเทอร์เน็ต พัฒนามาจากเครือข่ายอาร์พานีต⁵ ในพ.ศ.2512 ซึ่งเป็นเครือข่ายทดลองที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการสนับสนุนงานวิจัยด้าน การทหาร และความมั่นคงปลอดภัยของประเทศสหรัฐอเมริกาในยุคสงครามเย็น นับแต่นั้นมา อินเทอร์เน็ตได้รับการพัฒนาและขยายเครือข่ายออกไปสู่ประเทศต่างๆ ทั่วโลก มีการประมาณการว่า มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 30 ล้านคน และอินเทอร์เน็ตกำลังขยายตัวอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน กรณีประเทศไทย อินเทอร์เน็ตได้เข้ามาสู่สังคมไทย เมื่อพ.ศ.2530 เริ่มจากการติดต่อด้วยการใช้โมเด็ม (ไปรษณีย์/จดหมายอิเล็กทรอนิกส์) และอีก 5 ปีต่อมาจึงมีระบบอินเทอร์เน็ตที่สมบูรณ์ และได้เข้ามา มีบทบาทในชีวิตประจำวันของประชาชนทั่วไป เพื่อให้ในการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอินเทอร์เน็ตและการสื่อสารที่นิยมกันมากในวัยรุ่นคือ การสนทนาแบบออนไลน์ (chat)

บทความนี้ ใช้ข้อมูลจากการสนทนาผ่านเว็บบอร์ด (web board) ใต้ชวามลุมพินี เว็บไซต์พื้นที่พหุพหุต่อทคอม เป็นรูปแบบ การสนทนาออนไลน์ประเภทหนึ่ง โดยมีผู้เข้าไปตั้ง “กระทู้” ซึ่ง อาจจะเป็นคำถาม ข้อคิดเห็น หรือการปรึกษาหารือก็ได้ ตัวอย่าง คำถามเรื่องเอดส์ที่มีผู้เข้าไปตั้งกระทู้

- “ถ้าเรามีเพศสัมพันธ์กับคนที่มึนเชื้อเอดส์ แต่เราไปตั้ง-
อย่างอนามย์มีสิทธิติดไหม”
- “โอกาสที่จะติดเชื้อตอนทำพินมีมากมายแค่ไหน”
- “อาการเริ่มแรกของการติดเชื้อเอดส์มีอะไรครับ”

⁵ อาร์พานีต (ARPAnet-Advanced Research Projects Agency Net)

เป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ภายใต้การบริหารรับผิดชอบของ AFPA ในสังกัดกระทรวงกลาโหม (สหรัฐอเมริกา)

- “ไปให้หมอฉีด oral อย่างเดียว ไม่ได้ติดเชื้อเอดส์มั๊ย”
 - “ถ้าฉีดยาเอดส์เกิดได้ผลขึ้นมา คุณว่าคนเราจะฆ่าสัสนกันมากกว่านี้ไหม”
 - “ฉีดยาหรือฉีดที่ฉีดยากแล้วเอดส์”
 - “ทุกครั้งที่ผลเลือดของผู้อื่น ผมงกฉีดยาติดเชื้อเอดส์ทุก ครั้งจนถึงกินยา ทำอย่างไรจะหายกลัวครับ”
 - “Urgent !!! My friend was roped lost night!!! 4 Sep. What is the urgent treatment that she need to protect HIV?”
 - “ไรซ ยอมลดราคา ยาเอดส์ 40 เปอร์เซ็นต์”
 - “คณะผู้วิจัยมองเห็นความหวังในการพัฒนาวัคซีนโรคเอดส์”
- กระชุนนี้มีความหลากหลาย และบางกระทู้อาจไม่สามารถ ค้นหาได้ในชุมชนที่เป็นจริงหรือหากว่าจะค้นหาได้ก็มีข้อจำกัด เช่นจะพูดกับใคร ที่ไหน ในเมืองไหน เป็นต้น แต่บนพื้นที่อินเทอร์เน็ต เราสามารถสนทนาเรื่องใดก็ได้ เนื่องจากอัตลักษณ์/ตัวตนไม่ได้จำเป็นต้องออกไปพร้อมกับข้อมูล
- พื้นที่บนอินเทอร์เน็ต (cyberspace) จึงเป็นพื้นที่ที่เปิดกว้างสำหรับทุกคน เป็นพื้นที่ของการสื่อสารด้วยข้อมูล ซึ่งทั้งผู้ให้ และผู้ส่งข้อมูลไม่สามารถเห็นหน้าตาหรือหน้าเสียง ทั้งที่มีการสื่อสารแบบไป-กลับอยู่ นั่น ทำให้เราสามารถรับรู้อัตลักษณ์/ตัวตนบางอย่างที่ผู้มันต้องการนำเสนอเท่านั้น เช่น การนำเสนอว่า เป็นแพทย์หรือนักธุรกิจในพื้นที่บนอินเทอร์เน็ต แพทย์หรือนักธุรกิจไม่สามารถสื่อสารอะไรได้มากกว่าสิ่งที่ผู้มันต้องการนำเสนอ เราไม่สามารถรู้ว่า แพทย์หรือนักธุรกิจคนนั้นเป็นแพทย์หญิงหรือชาย มีประสบการณ์การทำงานกี่ปี อายุเท่าไร ผิดขวาหรือด้า เป็นต้น แต่ในโลกแห่งความเป็นจริง เมื่อเราพบแพทย์หรือนักธุรกิจ สามารถที่จะอ้างอิง

ถึง อัตลักษณ์/ตัวตนของคนนั้นอีกหลายประการ หรืออีกประการหนึ่งคือ พื้นที่นี้ได้ทำหน้าที่ในการแยกอัตลักษณ์/ตัวตนในชุมชนจริงออกมา และอัตลักษณ์/ตัวตนที่แสดงออกมานั้น อาจจะไม่สามารถอ้างอิงหรือบอกกับผู้ใดก็ได้ เช่น การที่เราสนใจหาความรู้เรื่องกลไกการทำงานแบบเลือดของหัวใจหรือเอสและเคการใช้จ่ายด้านไวรัสเอชดี และผู้ร่วมสนทนาเป็นผู้ที่สามารถตอบข้อซักถามได้ดี ซึ่งอาจจะมีอาชีพแพทย์หรือไม่ก็ได้ แต่เรายอมรับข้อมูลและความรู้ที่ได้รับจากพื้นที่บนอินเทอร์เน็ต ขณะที่ในชุมชนจริง เรามีการอ้างอิงความน่าเชื่อถือของข้อมูลเรื่องสุขภาพและความเจ็บป่วยกับวิชาชีพแพทย์ว่า เป็นบุคคลที่มีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับสุขภาพเท่านั้น ความรู้หรือข้อมูล ที่สื่อสารทางอินเทอร์เน็ต จึงไม่ได้ให้ความสำคัญว่า “ใครเป็นผู้พูด” แต่ความสำคัญอยู่ที่ “สารที่สื่อออกมา” และเป็น การสื่อสารที่ปราศจากอคติทางด้านเชื้อชาติ เพศ ชนชั้นทางเศรษฐกิจ อาชีพ ระดับการศึกษา เป็นต้น⁵

นอกจากนี้ พื้นที่บนอินเทอร์เน็ตยังเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษ คือสามารถเชื่อมโยงคนทั่วโลกให้มาอยู่ในที่เดียวกันได้ เป็นพื้นที่ที่อยู่เหนือขอบเขตของเวลาและพื้นที่จริง (real space) กล่าวคือ ในสังคมแบบเดิมนี้ เราไม่สามารถสื่อสารหรือสร้างความสัมพันธ์ร่วมกับคนที่ไม่รู้จักกันต่างพื้นที่ได้เป็นเวลาเดียวกันและเวลาใดก็ได้ แต่ชุมชนในอินเทอร์เน็ต คนที่อยู่ต่างพื้นที่ ต่างเวลาสามารถติดต่อกันได้ โดยไม่ต้องอยู่ในสถานที่เดียวกันหรือเวลา/เหตุการณ์เดียวกัน เช่น การรักษาทางไกลผ่านดาวเทียม เราสามารถขอคำปรึกษาจากแพทย์ในกรุงเทพมหานคร สหรัฐอเมริกา หรือแพทย์คนใดใน

⁵ ดู Michelle Willson, "Community in the Abstract: A Political and Ethnical Dilemma?", in *Virtual Politics: Identity & Community in Cyberspace*, edited by Davids Holmes (London: SAGE Publications, 1997), p. 149.

โลกก็ได้ และแพทย์ผู้นั้นสามารถให้คำปรึกษา/รักษาผู้ป่วย โดยไม่ต้องอยู่ในสถานการณ์ความเจ็บป่วยที่ผู้ป่วยเผชิญอยู่ ซึ่งอยู่ในพื้นที่และเวลาที่แตกต่างกัน หรือกรณีการตั้งกระทู้ในเว็บบอร์ด เราสามารถสื่อสารกับผู้คนในหลายๆ จำนวนหลายคนที่อยู่ต่างพื้นที่ ต่างเวลาได้ และเราสามารถสื่อสารได้ตลอดเวลาที่เครื่องคอมพิวเตอร์ทำงานอยู่

อย่างไรก็ตาม พื้นที่นี้ก็มีข้อจำกัดในการสื่อสาร กล่าวคือ เป็นพื้นที่ที่จับต้องไม่ได้ ไม่สามารถวัดขนาดของพื้นที่ได้ แต่เป็นพื้นที่ที่มีอยู่จริง (exist) ตรงเท่าที่มีการสื่อสารด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ดังนั้น พื้นที่นี้จึงเป็นพื้นที่ของผู้ที่มีโอกาสเข้าถึงคอมพิวเตอร์ ซึ่งก็ หมายถึง การเป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ มีความสามารถในการอ่าน เขียน หรือเป็นผู้ที่มีการศึกษา จึงจะสามารถเข้าถึงพื้นที่นี้ได้ และสามารถนำเสนอภาพลักษณ์/ตัวตนขึ้นมาใหม่ได้

การสื่อสารในชุมชนออนไลน์ (cyber community) นี้ยังทำให้เกิดความสัมพันธ์ภายในชุมชนที่เรียกว่า ชุมชนเสมือนจริง เป็นชุมชนที่อาศัยการสื่อสารแบบอิเล็กทรอนิกส์หรืออินเทอร์เน็ต ชุมชนแห่งนี้มีปฏิสัมพันธ์ มีความผูกพันกันเสมือนอยู่ในชุมชนที่เป็นจริง แต่ไม่ได้เป็นพื้นที่ที่เป็นจริง เป็นชุมชนที่อัตลักษณ์/ตัวตนของสมาชิกเปลี่ยนไหล (fluidity of identity) และแปรเปลี่ยนไป ได้หลายรูปแบบกล่าวคือเป็นชุมชนที่เราสามารถลด (reduce) และใส่รหัส (encode) อัตลักษณ์ของเราให้เป็นตัวหนังสือที่ปรากฏอยู่บนหน้าจอคอมพิวเตอร์ ขณะเดียวกันก็ถอดรหัส (decode) อัตลักษณ์นี้ และเปิดเผย (unpack) ให้แก่คนอื่น ๆ ชุมชนเสมือนจริง จึงเป็นชุมชนที่เราสามารถเลือกนำเสนอ อัตลักษณ์ที่เราต้องการนำเสนอ

⁷ Howard Rheingold, "A Slice of Life in My Virtual Community", in *Global Networks: Computers and International Communication*, edited by Linda Harasim (Cambridge: MIT Press, 1993), p. 61.

และสมาชิกทุกคนมีสภาพที่เหมือนกัน คือมีความเป็นอิสระในการแสดงความคิดเห็น

กรณีของแก้ว เธอได้ใช้ชุมชนนี้ในการนำเสนออัตลักษณ์/ตัวตนของผู้ติดตาม ซึ่งเธอไม่สามารถนำเสนอได้ในชุมชนจริง ขณะเดียวกันเธอก็เลือกอัตลักษณ์ในชุมชนจริงบางส่วนนำเสนอในชุมชนเสมือน เช่น การนำเสนอภาพของผู้หญิงคนชั้นกลาง เป็นผู้ที่มีความรักบริสุทธิ์ แต่ต้องเผชิญชะตากรรมทำให้ติดเชื้อเอชไอวี นอกจากนี้ชุมชนเสมือนจริงนี้ยังทำให้ผู้ติดตาม/ผู้ป่วยเอดส์ สามารถให้ข้อมูลข่าวสารกันได้อย่างกว้างขวาง ขณะที่ผู้ติดตาม/ผู้ป่วยเอดส์ในชุมชนจริง สามารถเล่าเรื่องแลกเปลี่ยนข้อมูลกันอยู่ในขอบเขตที่จำกัด เช่น ระหว่างบุคคลกับบุคคล หรืออาจจะมีผู้รับข้อมูลหลายคน ในเวทีการประชุม แต่ก็เหมือนกับการประชุมเสมือน ซึ่งเป็นชุมชนของการสื่อสารด้วยการเขียนที่ไม่มีอาณาเขตแน่นอน ข้อความหรือประสบการณ์ที่ได้รับการถ่ายทอดเป็นข้อความจะยังคงอยู่ในชุมชนนี้ และสามารถอ่าน เรียนรู้ประสบการณ์ในเวลาใดก็ได้

เรื่องราวของแก้ว*

แก้วไม่ได้ทำอะไรมากไปกว่าบอกเล่าเรื่องราวเล็กๆ ของผู้หญิงคนหนึ่ง ส่วนพวกเราบนอินเทอร์เน็ตในมือถือบางสิ่งอยู่ แบบมือของคุณออกมาดูสิครับว่าอะไรอยู่ที่อุ้งมือของคุณ ออกไม้ก้อนหิน หรือความว่างเปล่า?

* ผู้เขียนใช้ชื่อสมมุติจาก แก้ว (นามแฝง), เอดส์ไออาร์วี วิทยาธิริสดี. และ

แก้ว หญิงสาวคนหนึ่ง เธอรับรู้ว่าตนเองมีเชื้อเอชไอวีในร่างกาย ในวันที่เธอไปโปรดเลือดเพื่อนำไปสมัครงาน การรับรู้ว่าตนเองมีเชื้อเออดส์นั้น เป็นสิ่งที่แก้วไม่เคยคาดฝันมาก่อน เพราะเธอมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง ฮักทั้งสามของเธอก็เป็นผู้ชายที่ดีไม่เจ้าชู้ การมีเชื้อเออดส์อยู่ในร่างกายจึงมีผลต่อชีวิตเธออย่างมาก

นับแต่นั้นชีวิตเราเปลี่ยนแปลงไปโดยสิ้นเชิง เรามีสถานภาพใหม่คือ เป็นผู้ติดเชื้อ HIV เป็นโรคที่สังคมรังเกียจ ใครที่เป็นโรคนี้อาจจะโดนรังเกียจที่ตรงหน้าไปแล้วว่า มั่ว ส่าสอน ทั้งๆ ที่ไม่ใช่เลยนะ เราไม่เคยล่าสอน ผู้ติดเชื้อต้องมีชีวิตหลบๆ ซ่อนๆ กล้าๆ กลั้วๆ เพราะคนส่วนใหญ่ในสังคมไม่ยอมรับและไม่เข้าใจ

เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นเมื่อ 18 มีนาคม 2544 ซึ่งเป็นระยะเวลาที่สังคมไทยเผชิญกับปัญหาเอดส์มากเกือบ 20 ปี แต่ก็พบว่าคนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจปัญหาเอดส์ คนส่วนใหญ่ยังมีท่าทีรังเกียจและยังมีความเชื่อว่า เอดส์เป็นโรคของผู้ที่มีพฤติกรรม ส่าสอนทางเพศ เป็นโรคของคนไม่ดี คนที่ทำความผิดกรรมและประเพณีที่ดีของสังคมไปแต่เป็นสังคมของแก้ว ซึ่งเป็นคนชั้นกลางในเมือง ก็ยังเชื่อว่าเอดส์เป็นโรคของคนมั่วและล่าสอน ดังนั้นสิ่งที่แก้วกลัวพร้อมๆ กับการรับรู้ว่าเป็นเอดส์ คือการกลัวว่าเธอจะถูกประทุษร้ายว่าล่าสอน

สิ่งที่แก้วเผชิญอยู่ในขณะนั้น จึงไม่ใช่ปัญหาของ “โรค” อย่างเดียว แต่เป็นปัญหาการจัดการความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างเธอกับครอบครัว สังคมที่อยู่รายรอบเธอ ไม่ว่าจะเป็นเปิดเผยมุมมองและการติดต่อของเธอหรือไม่ก็ตาม เนื่องจากแก้วเป็นเด็กคนเดียวในบ้าน พ่อแม่รักและมีความภาคภูมิใจในตัวเธอ

เราสอบได้ที่ 1 ไม่ทุกปีหรอก แต่สอบได้เลขตัวเดียว ตลอดเวลาที่เรียนหนังสือ เราเรียนเก่งพอใช้ได้ทั้งนี้แหละทั้งนั้น ต้องยกประโยชน์ให้ทุกคนในครอบครัว ที่บ้านเราไม่มีใครเรียนหนังสือสูงๆเลย

แก๊งสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท เมื่อพ.ศ.2544 และวิชาปริญญาตรีของเธอถูกจัดอันดับเป็นวิทยานิพนธ์ระดับดี ทั้งผลการเรียนและความประพฤติที่ผ่านมา นับได้ว่าแก๊งเป็นตัวออยางที่ดีของเยาวชนไทย นอกจากนั้น เธอตระหนักว่าตนเองไม่ใช่ผู้มีพฤติกรรมไม่ถูกต้อง เธอได้รับเชื้อจากสามี ซึ่งเธอมั่นใจว่าเป็นคนดี แต่เธอก็ไม่กล้าเปิดเผยสถานะการเป็นผู้ติดเชื้อเพราะเธอเกรงว่าสังคมจะรังเกียจเธอและไม่ยอมรับเธอ

ระหว่างการเดินทางตัดสินใจว่าเธอควรจะเป็นเปิดเผยสถานะการเป็นผู้ติดเชื้อหรือไม่นั้น จึงเป็นช่วงชีวิตที่ลำบาก เคืองกว้าง และลำบากใจ แม้ว่าการยอมรับเธอจะเข้าใจเธอ แต่เธอก็อาจจะไม่สบายใจที่เธอทำให้พ่อแม่เสียใจและผิดหวัง และเธอก็เกรงว่าครอบครัวเธออาจจะได้รับผลกระทบดังกล่าวด้วย

ชีวิตในช่วงมรสุมสับสนมาก เราจะไม่กล้าบอกที่บ้าน แฟนก็อยู่ห่างไกลกันมาก เพื่อนรักก็เป็นห่วงเป็นใยเรามาก แต่เขาก็ต้องทำงาน ต้องมีครอบครัวของเขา เพื่อนอย่างเดียวที่เราคือ คอมพิวเตอร์ โดยปกติเราเป็นคนที่เล่น Internet พอสมควร เราจึงหาคนปรึกษาหรือปรึกษาทุกคนที่เล่น Internet cyber ซึ่งกลายมาเป็นโลกส่วนตัวของเรา เป็นที่ๆ เราจะมึนเพื่อน เราพูดคุยกับใครก็ได้โดยไม่ต้องกลัวเขาจะรังเกียจ เพราะเราคุยกันผ่านจอ ไร้รส HIV ไม่ติดผ่านคอมพิวเตอร์แน่นอน เราเลือกเข้าไปเล่นใน www.gossip.com ห้องสวนลุมพินี ซึ่งจนป่านนี้เราก็ไม่รู้เหตุผลว่าเราหลงเข้าไปได้อย่างไร

แก๊งมีความคุ้นเคยกับการใช้อินเตอร์เน็ตในการค้นหาข้อมูลระดับหนึ่งในช่วงที่เธอศึกษาในระดับปริญญาโท แก๊งจึงใช้อินเตอร์เน็ตเป็นพื้นที่ในการค้นหาความรู้เรื่องเอ็ดส์จากอินเตอร์เน็ต และใช้ เป็นพื้นที่ในการสื่อสารความทุกข์ ความไม่สบายใจกับสมาชิกห้องสวนลุมพินี ซึ่งแก๊งก็คงไม่คาดคิดว่า เธอจะได้รับการต้อนรับอย่างอบอุ่นจากครอบครัวนี้ แก๊งได้ใช้ห้องสวนลุมฯ เสมือนหนึ่งเป็นสมุดบันทึกประจำวัน (diary) เธอได้เข้ามาบันทึก (post)¹⁰ ข้อมูลเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ทำให้สมาชิกได้ระสวนลุมฯ ได้รู้จักเธอมากขึ้น

เรื่องเล่า (narrative) ของเธอ ได้รับความสนใจจากสวนลุมฯ อย่างมาก หลังจากเธอบันทึกข้อความแล้ว มักจะมีคนแย่งชิงที่จะเข้าไปพูดคุยกับเธอเป็นคนแรกเสมอ และบางครั้งจะมีข้อความของผู้ร่วมสนทนากับเธอมากกว่า 200 ข้อความในหนึ่งกระทู้ และยังมีอีเมลถึงเธออีกจำนวนมากไม่น้อยกว่า 100 ฉบับต่อวัน เรื่องราวของเธอได้รับความสนใจมากขึ้น จนกระทั่งสมาชิกได้ระสวนลุมฯ ช่วยจัดทำเว็บไซต์ให้แก๊งและเป็นผู้ติดต่อ/ผู้ไปยังเอ็ดส์ชื่อว่า www.lstentokcew ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น www.kcewdiary.com มีผู้เข้ามาเยี่ยมชมเว็บไซต์นี้ประมาณ 900-1,000 คน นอกจากนี้เรื่องราวที่เธอบันทึกไว้วันนี้ ได้มีการจัดพิมพ์เป็นหนังสือชื่อ “เอ็ดส์ไดอารี่ วิชาชีวิติ” ในเดือนตุลาคม 2544 จนถึงปัจจุบันหนังสือเล่มนี้ได้รับการตีพิมพ์เป็นครั้งที่ 8

เพราะเหตุนี้คืออัตลักษณ์/ตัวตนของแก๊งในพินท์นี้ จึงได้รับ

¹⁰ คำว่า post หมายถึง การเข้ามาตั้งกระทู้ หรือ การยกประเด็นที่เราต้องการขึ้นมาเพื่อขอความคิดเห็นจากสมาชิกหรืออินเทอร์เน็ต ในภาคนี้ของแก้ว การตั้งกระทู้หรือ post มีทั้งการเล่าเรื่องสิ่งที่เธอพบเห็นในชีวิตประจำวัน ข้อคิดเห็น ประสบการณ์ของเธอ และการขอคำปรึกษาจากสมาชิก

ความสนใจจากสังคมอย่างมากมายทั้งที่เธอเป็นผู้คิดเชื้อ หากว่าเธออยู่ในสังคมปกติ เธออาจจะได้รับการรังเกียจ ผู้เขียนคิดว่า ปัญหาของผู้คิดเชื้อเอชดีส์/ผู้ป่วยเอชดีส์นั้น คนชั้นกลางอาจจะมีโอกาสได้ใกล้ชิดปัญหา และเสนอนั้นเป็นผู้ได้เข้าสู่วงวนการคิด แต่ก็เข้าร่วมกับผู้คิดเชื้อ/ผู้ป่วยเอชดีส์ค่อนข้างน้อย การที่แก้ไขพื้นที่ให้สวยงามนั้น เป็นสมบัติที่ประจำวัน จึงทำให้สมาชิกอิสระส่วนกลางสามารถติดตามเรื่องราวของเธออย่างต่อเนื่อง สำหรับคนชั้นกลางแล้ว การเข้าถึงข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตไม่ใช่เรื่องยาก และพื้นที่บนอินเทอร์เน็ตไม่ได้ปิดกั้นว่า ใครบ้างที่จะเป็นเพื่อนแก้วได้ ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการแสดงความคิดเห็น ให้กำลังใจ ปลอบโยนแก้ว ซึ่งในพื้นที่ปกติ สถานะทางสังคม เพศ ชนชั้น ประสบการณ์ชีวิต และอื่นๆ จะเข้ามามีส่วนกำหนดว่า เราเลือกที่จะเป็นเพื่อนกับใคร และผู้ที่เราเลือกจะเป็นเพื่อนนั้น เขาต้องการจะเป็นเพื่อนเราหรือไม่ เรื่องเล่าของแก้ว จึงเป็นการเปิดโอกาสให้คนชั้นกลางได้มีโอกาสเข้ามารับรู้ประสบการณ์ตรงของผู้คิดเชื้อ/ผู้ป่วยเอชดีส์มากขึ้น และพบว่าเขารู้สึกสงสารเห็นใจแก้วที่ต้องเผชิญปัญหานี้ ทั้งที่ไม่ได้ประพฤติผิดแต่อย่างใด แก้วเป็นฝ่ายถูกกระทำ กล่าวคือ เธอได้รับเชื้อเอชไอวีทั้งที่เธอไม่ได้มีพฤติกรรมสำส่อน หรือเสพยาเสพติด แต่แก้วก็ไม่ได้โกรธเคือง หรือคิดจะแก้แค้นสังคม แก้วกลับอธิบายโดยใช้หลักทฤษฎีทั่วไปในสังคมไทยคือ เป็นเรื่องของเวรกรรม และ ใหนอกัย

ทุกข์ที่สุดในชีวิต กำลังประสบอยู่ตอนนี้เลยคะ แต่
ก็คิดว่าจะผ่านมันไปได้ด้วยดี คือตรวจพบไวรัสคิด
เชื้อ HIV โดยที่ไม่ได้แสดงอาการมาเลย ไม่
ได้ทำอะไรผิด หรือไม่ได้ใช้ยาเสพติด ไม่เคย
สำส่อน ไวรัสนี้รักษาไม่ได้ ตายอย่างเดียว แล้ว

รู้เมื่อเพิ่งเรียนจบปริญญาโท กำลังจะไปร่วมงาน
ตกงานก็ไม่ได้ ชีวิตทุกอย่างพังหมด เราก็เพิ่ง
อายุ 30 อนาคตน่าจะมีอีกไกล แต่มันพังหมดแล้ว
ค้าขายด้านไวรัสเดือนละเกือบ 2 หมื่น ซึ่งไม่กิน
เพราะไม่มีเงินมากขนาดนั้น แต่ก็จะต้องไปปะทะ พยา
ยามดูแลสุขภาพ เพื่อจะมีชีวิตไปเรื่อยๆ วิธีคิดคือ
มันเป็นเวรกรรมที่เราต้องชดใช้ เราควรรยอมรับมัน
และเผชิญหน้ากับมันได้ พร้อมกับนั้นก็ทำบุญทำ
ความดี เกิดใหม่คร่าจะหน้าจะได้ไม่โชคร้ายอีก
และคิดว่าโลกนี้ก็มีสิ่งดี ๆ อีกตั้งเยอะ ทุกอย่างขึ้น
กับตัวเราเอง ถ้ามองให้ดีมันก็ดี อย่างตอนนั้นก็คิด
ว่าดีที่ไม่สบาย ทำให้มีเวลาว่างเยอะนะ ที่จะอ่าน
หนังสือ นอนเล่น ฟังเพลง ศึกษาลิงที่เราย่อยาก
เรียน สนใจดูแลตัวเองมากขึ้นเยอะ เข้าใจในศาสนา
ดีขึ้นมาก เห็นมัยมีข้อดีตั้งหลายข้อ

เมื่อแก้วได้พบพื้นที่ใหม่ คือพื้นที่บนอินเทอร์เน็ตที่ยอมรับ
และไม่รังเกียจเธอ ทำให้เธอได้กลับมาสู่การใช้ชีวิตปกติและยอมรับ
การอยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี

หลังจากทราบข่าวการคิดเชื้อหนึ่งเดือน แก้วได้ตัดสินใจเปิด
เผยแพร่เรื่องราวทั้งหมดกับครอบครัวเธอ ซึ่งเธอได้รับความรักความเข้าใจ
เป็นอย่างดีจากครอบครัวและคนรอบข้าง

ทุกคนในบ้านรักเราเหมือนเดิม เขาบอกว่า คิดจะ
ว่าเป็นเวรกรรมที่ทำมา มันเกิดขึ้นแล้วก็ต้องยอม
รับมัน ให้เราดูแลสุขภาพดี ๆ ทำใจให้เข้มแข็ง
ทำบุญทำทานเยอะ ๆ พอบอกความจริงออกไปแล้ว
สบายใจขึ้นมากคะ มันทรมาณสุด ๆ ตอนที่กำลัง
บอกข่าวเท่านั้น หลังจากนั้นรู้สึกโล่ง ไม่รังมัน

จะรู้สึกว่าต้องหลบๆ ซ่อนๆ แม้แต่ในบ้านตัวเอง

นอกจากนี้ครอบครัวของเธอยังอนุญาตให้เธอไม่ต้องทำงานทำ และให้ทำงานมูลนิธิการกุศล และสิ่งที่ดีๆ ได้รับจากครอบครัวอีก อย่างหนึ่งคือความรัก ความเอาใจใส่

สิ่งดีๆ ที่เราได้ดีคือ ได้ความรักความเข้าใจ ความอบอุ่น ใกล้ชิดจากครอบครัวกลับคืนมา แต่ก่อนบ้านเราก็อบอุ่นนะ แต่ก็ตามวิถีชีวิตคนเมือง ทุกคนมีงานทำ มีชีวิตส่วนตัว ไม่ได้ใกล้ชิด ใส่ใจกันมากเท่าไรนัก ตอนนั้นบ้านเราโทรหากันตลอด สายๆ ก็โทรมาว่าวันนี้ไม่ไปไหนเหรอ ออกไป เดินเล่นสิลูก ไปดูหนังก็ได้ ป้ายก็จะมีโทรมาว่าเราก็นอนอะไรกลางวัน แล้วอยากได้อะไรตอนเย็น เสาร์-อาทิตย์เราไปไหนกันทั้งครอบครัว จากเดิมที่ต่างคนต่างไปกับเพื่อนตัวเอง เราไม่ได้ไปดูหนังบ่อยๆ อีกเลย คือบ้านเราเป็นบ้านแบบไทยโบราณ (เหมือนละครน้ำเน่านะ) ที่บ้านชอบขีดเส้น วางกรอบให้เราเดินแต่เพียงตามใจเรามากเลย

ไม่เพียงแต่ในชุมชนจริงเท่านั้น ที่ความเป็นผู้ดีดีของเธอแก้วได้รับการยอมรับมากขึ้น ในชุมชนเสมือน แก้วได้รับความเห็นใจจากสมาชิกในชุมชนๆ มีผู้ให้กำลังใจเธอ ทั้งที่ไม่เคยเห็นหน้าไม่เคยรู้จักกันจำนวนมากเลย เพื่อนเธอมีอยู่เกือบทั่วทุกมุมโลก ในวันที่ 5 มิถุนายน 2544 แก้วได้บันทึกว่าเธอได้พบ “น้ำใจ” จากชาวสวนลุงอย่างไร

คนแรกชื่อ อีเมล์ มาให้กำลังใจเราคือ คุณ JBMYE คนแรกที่เจอตัวเรา และเป็นคนสรรหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์มากมายให้เราตลอด คอยกันทุกวัน ไปเรียนอะไรแปลกๆ มาด้วยกัน คือพี่ชายใจดี ชื่อ Dji

ชุมชนออนไลน์กับการสร้างเอกลักษณ์ของผู้ดีดีเธอ

จากคลับสวนลุงๆ คนแรกที่ให้ข้อมูลเชิงวิชาการให้กำลังใจทางโทรศัพท์คือ คุณอ้น และคนสำคัญคือคุณจิต ส่งยาสมุนไพรร (ซึ่งจบสศตยอต) มาให้เราตลอดเวลาโดยเป็นพัสดุไปรษณีย์ส่งตรงจากรอบนอกและยังมีคนอื่น ๆ อีกมากมายค่ะ เราได้รับ Mail ให้กำลังใจทุกวัน มี Mail เรื่องต่างๆ เรื่องตลกๆ มาให้อ่านตลอด เจ้าประจำคือ คุณ Man Man คุณ Pam Anders และคนอื่นๆ ทำให้เราไม่เหงา นะ เพราะเราไม่มีงานทำ อยู่บ้านทั้งวันก็ได้ Mail ต่างๆ เป็นเพื่อน

นอกจากนี้ ยังมีสมาชิกคนอื่นๆ อีกมากมายที่ส่งหนังสือทั้งที่เกี่ยวข้องกับผู้ดีดีเธอ หนังสือธรรมะ และปรัชญา เพื่อนของแก้วได้ขยายขอบเขตไปกว้างไกล

นอกจากนี้ เรายังมี Mail จากต่างแดนอีกหลายฉบับ จากอเมริกา สเปน ญี่ปุ่น สวิสเซอร์แลนด์ ฟินแลนด์ คือมีจากทุกทวีป ยกเว้นแอฟริกา นะ มี Mail แปลกเปลี่ยนชื่อมาให้กำลังใจตัวเอง ระหว่างผู้ดีดีช่วยเหลือกันหรือผู้ดูแลผู้ดีดีดีชื่อ เช่น คุณอ้วน คุณปรีक्षा คุณระกา คุณนิ ฟิมนต์ คุณเป็น น้อง rquid พี่จิม คุณพร คุณหนุ่ม พี่ปลา และอื่นๆ สมาชิกกลุ่มนี้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนน่าแปลกใจ

ช่วงวิกฤติของชีวิต เธอยังได้รับกำลังใจอย่างท่วมท้น เช่น ตอนที่เธอไปงานทำบุญร้อยวันของสามีซึ่งหวิดน่าาน ทำให้แก้วได้ระลึกถึงความรักความผูกพันระหว่างสามี ตนเอง และญาติพี่น้องของสามี ได้เขียนไดอารี่เล่าเหตุการณ์และความรู้สึกตนเองให้แก่ชาวสวนลุงๆ หลังจากนั้นชาวสวนลุงๆ ได้เข้าร่วมสนทนากับเธอ

โดยสวนใหญ่เป็นการให้กำลังใจและให้ข้อคิดเตือนสติ

ยินดีต่อการรับการกลับมา นะครับ คิดถึงพี่นักร้อง เป็นห่วงมากกลัวว่าเดินทางไกลมาก ๆ แต่จะไม่สบาย เห็นไม่ปรี๊ดใจแล้วครับ ส่วนเรื่องอื่น ๆ อย่าย่ำ คิดมันเลยพี่ คนเราไม่รู้ชะตาชีวิตตัวเองหรือ หกหมອງอาจจะตายก่อนพี่ก็ได้ หรือพี่อาจจะเป็น คนแรกของโลกที่หายจากโรคนี้ก็ได้ อย่ำติดมากครับ ปลอ่ยให้ชีวิตเป็นไปตามทางของมันเถอะนะ รักษา สุขภาพเยอะ ๆ นะครับ'

คุณแก้วคะ ขอให้เข้มแข็งในเร็ววัน กลับมาเป็น คุณแก้วน่ารัก และว่าเรื่งคนเต็มของชาวสวนลู ม นะคะ วันนี้กระซู่เรื่งจริง อ่านแล้วน้ำตาคลอ ไปด้วยเลย อิมเอ๊ยไปในความรักของคุณแก้วคะ'

ผมเพิ่งอ่านเรื่องของคุณเข้าเน้อครับ ขอแสดงความ เสียใจด้วยครับ ในทางพุทธแล้ว แต่ละชาติของเราก็คือ ละครตอเนหนึ่ง ที่ต้องแสดงตอนแล้วตอนเล่า สิ่ง ที่คุณประสบในชาตินี้เท่ากับคุณได้ชชใช้กรรมไปแล้วส่วนหนึ่ง ซึ่งต่อไปอะไร ๆ ก็จะต้องขึ้นคนเราเวียน ตายเวียนเกิดมามาก ชาติหน้าคุณอาจจะดีกว่านี้ อีกมาก หรือจะแย่กว่า อยู่ที่กรรมของคุณเองครับ ทำปัจจุบันให้ดีที่สุดครับ แล้วจะไม่ต้องย้อนกลับมาเสียใจ ภายหลังใจ ๆ ทั้งสิ้นครับ'

ขอเป็นกำลังใจให้พี่แก้วอีกคนนะคะ พี่ง ได้เข้ามาอ่านเป็นครั้งแรก เลยไม่ค่อยรู้ความเป็น ไปต่าง ๆ แต่แค่นี้ก็ทำให้รู้ว่าพี่น่าสงสารมากเลย นะ เข้มแข็งนะคะ อย่ำทำอ อย่ำลืมว่ามีคนเป็นห่วง พี่อีกมากมาย....'

อินเตอร์เน็ตเป็นพื้นที่เปิดและอยู่เหนือมิติเวลาและพื้นที่

ชุมชนออนไลน์กับการสร้างเอกลักษณ์ของผู้คน

ดังนั้นทุกคนสามารถเข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็น ให้กำลังใจกับ แก้วได้โดยไม่มีข้อจำกัดทางด้านพื้นที่ เวลา สถานะทางสังคม และอื่น ๆ จึงทำให้เสมือนหนึ่งแก้วและสมาชิกในชุมชนฯ อยู่ในครอบครัวเดียวกัน มีลักษณะเป็นพี่น้องที่เชื้อฮาทระด้อกัน หากใครคนใด คนหนึ่งมีปัญหา ต้องการความช่วยเหลือ คำปรึกษา ก็มักจะได้รับการ รวบรวมใจจากสมาชิกเป็นอย่างดี หรือหากมีความเห็นที่ไม่เหมือน กันจะมีวิธีการจัดการกับปัญหา โดยการตัดข้อความที่กระทบ กระเทือนความรู้สึกของสมาชิกออกไป หรืออาจจะมีการวิพากษ์วิจารณ์กลับ หรือชี้แจงเพื่อให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องกัน

กรณีของแก้วซึ่งเป็นสมาชิกคนหนึ่งในการรอบครวงี้ แก้วไม่ได้เป็นฝ่ายรับอย่างเดียว แต่แก้วได้ให้ "ความช่วยเหลือ" ทุกรูปแบบ เท่าที่เธอจะทำได้ เพื่อให้ครอบครัวของเธอมือมีความสุขและอบอุ่น เธอได้ให้ที่อยู่แอมล์แก่ทุกคน และเธอยินดีที่จะให้คำปรึกษาแก่ ทุกคนไม่ว่าคนนั้นจะเป็นผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอ็ดส์หรือไม่ก็ตาม บางครั้ง เธอก็ให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ เธอขอพยาบาลอื่นๆ ไปพบแพทย์ เธอ ได้นำประสบการณ์ในชีวิตมาเป็นแบบอย่างให้กับคนรุ่นหลังอีก มากมาย สมาชิกหลายคนที่ไม่ได้รับเชื้อเอดส์ เมื่อได้เข้ามาอ่านบันทึกประจำวันของเธอ บางคนได้นำวิถีคิด และประสบการณ์ของเธอ ถ่ายทอด เป็นตัวหนังสือไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เธอได้ให้ความช่วยเหลือ สมาชิกในชุมชนด้วยความเต็มใจ ทั้งที่เธอไม่เคยพบหน้าหรือรู้จัก คนเหล่านี้มาก่อนเลย

ต่อไปนี้เป็นบางส่วนของแก้วได้หยอหยอฉันและมิตรในตรี ต่อสังคม เรากำลังจะช่วยเหลือผู้ติดเชื้อคนหนึ่ง โดยไปเป็นเพื่อน ที่คลินิกนิรนาม น้องเขากำลังกลัวกับโรคนี้แต่เขาก็กลัว ที่จะไปคนคนเดียว กลัวผลที่จะออกมา ซึ่งเรารู้ว่า มันแย่มากเลยสะเพาระเราไปคนเดียวตลอด แล้ว

เราก็แทบตาย เราเลยจะไปเป็นเพื่อนน้องเขา แต่ยังไม่ได้นัดวันทีแน่นอน ก็หวังว่าน้องคงไม่ โชคร้ายเหมือนเรา

เมื่อวานก็มีเรื่องตึงมาก ๆ น้องสาวคนหนึ่ง ที่ติดเชื้อมา 4 ปีแล้ว เขามีแฟนใหม่ซึ่งอยู่กับมา 1 ปีกว่า และไม่ยอมป้องกันอะไร เพราะคิดว่าคงติดไปแล้วเลยไม่ป้องกัน เขาจะไปตรวจ CD4 แต่หมอเขาเช็ค HIV อีกครั้งก่อน ปรากฏว่าแตกตื่น เธอหา ผู้ชายเขาไม่ติดเอ็ดส์และ อยู่กันมาปีกว่านี้แหละ ก็ตั้งใจกับเขามาก ๆ เลย แล้วก็คุยกันว่าต่อไปต้องป้องกันแล้วล่ะ เพราะคนเรานะ โชคดีไม่ได้มาบ่อย ๆ บางครั้งมันมาแต่ครั้งเดียวในชีวิต ถ้ายังประมาทไม่ฉวยโอกาสนี้ไว้ ครึ่งหน้าอาจจะเสียใจ

ขอขอบคุณที่ช่วยเล่าชีวิตของคุณให้เราได้เห็นคุณค่าของชีวิตที่เรามีอยู่ ขอให้จิตใจของคุณและร่างกายเข้มแข็งตลอดไปค่ะ

เราเองก็มีปัญหา แต่มาได้อ่านเรื่องของคุณแล้ว เรื่องที่เราเจอกลายเป็นเรื่องตลกมากค่ะ ขอขอบคุณค่ะ สำหรับมุมมองที่ดี ๆ ในชีวิตที่คุณแบ่งไว้ถ่ายทอดให้อ่าน ขอเป็นกำลังใจให้ค่ะ

เข้ามาอ่านแล้วรู้สึก ว่า หากเป็นเรื่องจริงจังก็ถือว่าน่าจะเป็นแบบอย่างให้กับคนที่ยังมีสุขภาพดีอยู่อีกหลายมุม ถึงจะเป็นนิยายที่แต่งก็ตามก็ยังไม่จะเป็นบทความที่เตือนใจอีกมากมายที่ควรจะคิดนะ เพราะผมพบเจอคนมากมาย แต่ปัญหาเพียงเล็กน้อยก็อยากตาย เมื่อเตือนทีแล้วเพื่อนผมเขาไม่ค่อย

แฟนเน็ตเคียวโดดเด่นลงไปตายเฉยเลยนะ ที่ฟินแลนด์นี่ยะ แล้วคุณแก็วรู้ว่าโรคของคุณ ใจก็รักเขา ไม่หายแต่กลับพาลังใจต่อสู้ (ถึงแม้บางครั้งจะท้อ) แต่คุณเป็นผู้ที่นำภัยทางด้านจิตใจ ที่สูงมากจริงๆ ผมจะส่งบทกระทู้ของคุณให้กับเพื่อนๆ ที่เขาชอบ บนกับผมว่าท้อแท้ทุกๆ คนเลยจริงๆ นะ ขอเป็นกำลังใจให้ต่อสู้อีกต่อไปเถอะ.....

“แก็ว” ในฐานะที่เป็นผู้คิดเขียน จึงมีผู้ใช้ที่ยอมรับต่อสถานะที่นำรังเกียจที่สังคมหยิบยื่นให้ เธอได้นำความรู้ความสามารถ การศึกษาที่ได้รับ ความเป็นเด็กที่มันน่าใจ ความเป็นคนที่เปิดเผยความรู้ดีและรับฟังปัญหาของผู้อื่น ความสามารถในการสื่อสาร ซึ่งเป็นอัตลักษณ์/ตัวตนเดิมของเธอมาหยิบยื่นให้กับชุมชนเดิมอันแห่งนี้ หากเธอยังอยู่ในชุมชนจริง อัตลักษณ์/ตัวตนเหล่านี้อาจไม่ได้ มีคุณค่าและความหมายมากมายนัก เพราะในชุมชนจริงเธออาจจะไม่ได้พบเพื่อนๆ ที่เผชิญปัญหาชีวิตคล้ายคลึงกับเธอ หรือหากเธอไม่ได้อยู่ในฐานะของผู้คิดเขียน เธอคงจะมีวิถีชีวิตที่เหมือนกับผู้หญิงทั่วไป (working woman) ที่ปัญหาเอ็ดส์เป็นเรื่องไกลตัว เป็นปัญหาของคนที่ไม่ได้ การเปิดเผยสถานะการเป็นผู้คิดเขียน ชุมชนเสมือน จึงเป็นการยินยอมให้เธอนำอัตลักษณ์เดิมบางส่วนมาใช้ ให้อัตลักษณ์/ตัวตนของเธอในชุมชนแห่งนี้มีความหมายมากขึ้น ทำให้เธอมีตัวตน (แม้ว่าเธอจะไม่เคยปรากฏตัวให้พวกเธอเห็น) เธอได้รู้พื้นที่ในการสื่อสารอัตลักษณ์/ตัวตนของผู้คิดเขียนว่า พวกเขาไม่ใช่ผู้คิดเขียน ไม่ใช่บุคคลไร้ความสามารถ และไม่ใช่คนที่นอนรอความตาย แต่พวกเขามีชีวิตเหมือนคนปกติทั่วไป หลายคนที่คิดเชื่อไว้จริงเป็นคนดี ไม่ใช่บุคคลที่มีพฤติกรรมสับสนทางเพศ สังคมควรจะให้โอกาสพวกเขา อย่างเช่นที่เธอและเพื่อนๆ ได้รับจากชุมชนนี้

ชุมชนเสมือนนี้ จึงมีชุมชนที่ยอมรับ “แก้วและเพื่อน” ในฐานะบุคคลปกติเท่านั้น แต่ชุมชนนี้ทำให้ “พื้นที่” แก้วและเพื่อน ทำให้เธอมีสิทธิมีเสียง มีตัวตน มีศักยภาพ มีอำนาจและความมั่นใจ สิ่งที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ แก้วและสมาชิกต้นน้ำความสัมพันธ์ที่อยู่ในชุมชนเสมือนนี้กลับไปสู่ชุมชนจริงอีกครั้งหนึ่ง งานวันปฏิบัติการ มีเพื่อนชาวสวนลุ่มฯ ไปช่วยถ่ายรูปให้เธอ เธอได้ร่วมกับเพื่อนๆ ไปทำบุญให้กับผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์ที่วัดพระพุทธรูปบาทน้ำพุ จังหวัดสระบุรี และเพื่อนๆ ชาวสวนลุ่มฯ ได้ช่วยกันทำว็บไปฉีดให้เธอ

แม้ว่า แก้ว สามารถนำความสัมพันธ์ที่สร้างสรรคขึ้นมาในชุมชนเสมือนกลับไปสู่ชุมชนจริงได้ แต่แก้วก็ไม่ได้แยกตัวตน/อัตลักษณ์ของการเป็นผู้ติดเชื้อในสังคมนะ เมื่อมีรายการทีวีหลายรายการที่ติดต่อให้เธอไปออกรายการ เธอมักจะปฏิเสธ อย่างไรก็ตาม เธอละเลาะที่จะออกรายการโทรทัศน์รายการหนึ่ง โดยปรากฏตัวเอง เพื่อปกปิดอัตลักษณ์ที่แท้จริงของเธอ ซึ่งเธอในเหตุผลว่า

เราไม่ได้อยากเด่นอยากดัง ถ้าอยากดัง เราไปออกรายการอื่นแล้ว ที่ยอมคุยด้วยเพราะอยากให้รู้ว่าโลก Internet ก็ไม่ได้เลวร้ายนะคะ คนต้อๆ คนมีน้ำใจมีอีกมากมาย เราบอกทุกคนเสมอว่า เราอยู่มาได้ทุกวันนี้เพราะเพื่อนใน net ค่ะ เราไม่เปิดเผย ตัว เพราะจะไม่มีความจำเป็นอะไรนะค่ะ เรามีความเป็นคนเท่าเทียมกับคนอื่น เรามีสิทธิที่จะอยากทำ หรือไม่อยากทำอะไร เราไม่ใช่สัตว์ประหลาดที่ต้องออกมาโชว์ตัวนะ เราช่วยสังคม เท่าที่เราทำได้ ซึ่งเราคิดว่าเราทำได้มากกว่าคนหลายคนแล้วนะ

ปัจจุบัน แก้วยังบันทึกเรื่องราวในชีวิตเธอผ่าน www.koewdiary.com อยู่เสมอ และยังให้ความช่วยเหลือผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์ตามความสามารถที่เธอพึงจะกระทำได้

ชุมชนเสมือนกับสร้างอัตลักษณ์ของผู้ติดเชื้อ

อัตลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์นั้น ประกอบไปด้วยอัตลักษณ์ของเอดส์ที่กลไกของรัฐสร้างขึ้น และอัตลักษณ์ที่ผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์สร้างขึ้นเพื่อตอบโต้กับการรังเกียจ กีดกัน แยกแยะหรือกีดกันหนึ่งคือ อัตลักษณ์ที่ผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์สร้างขึ้นเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับอัตลักษณ์ของเอดส์ที่ผ่านกลไกของรัฐ

เมื่อเอดส์แพร่ระบาดระยะแรกๆ นั้น รัฐเชื่อว่า การแบ่งแยก ควบคุม กีดกัน ผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์จะเป็นวิธีการที่สามารถเอาชนะการแพร่ระบาดของโรคได้ จึงได้สร้างอัตลักษณ์ของเอดส์ที่เต็มไปด้วยความน่ากลัว และเอดส์คือเชื้อโรค เป็นโรคของคนที่มีพฤติกรรมชั่วผ่านทางเพศ เช่น หญิงขายบริการ ชายนักเที่ยว และพวกกรักร่วมเพศ มากกว่านั่นคือ “เอดส์เป็นแล้วต้องตาย” อัตลักษณ์ของเอดส์ที่ผ่านกลไกรัฐ จึงมีลักษณะหนึ่งคือ ตายตัว กล่าวคือว่าทากรรมที่ว่าด้วยเรื่องเอดส์อยู่บนข้อเท็จจริงมิติเดียว คือ เอดส์เป็นโรคติดต่อของคนที่มีพฤติกรรมชั่วผ่านทางเพศ เป็นโรคของผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน และเอดส์ไม่มียารักษาได้ เป็นแล้วต้องตาย การสร้างอัตลักษณ์ดังกล่าวจึงเป็นการแยกพื้นที่ผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์ออกจากพื้นที่ของคนปกติ ซึ่งเป็นคนดีมีศีลธรรม

อย่างไรก็ตาม การแบ่งแยกนี้ไม่สามารถกีดกันผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์ออกจากพื้นที่ทางสังคมได้ (social space) แรงยึดและแรงกดดันที่กระทำลงต่อพื้นที่นี้มากเท่าไร ก็จะต้องผสมและสร้างขึ้นมาใหม่ด้วยผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์ การพลัดบทบาทจากบุคคลที่น่ารังเกียจ ไร้ประโยชน์ นอนรอวันตาย มาสู่ชีวิตใหม่หรือตัวตนใหม่ที่เป็นการระต่อสังคม อีกทั้งยังสามารถทำประโยชน์ให้แก่สังคม

นอกจากนี้ผู้ติดเชื้อเอชไอวียังเสนอตัวตนใหม่ที่มีใช้บุคคลน่ารังเกียจ
ผิดคำเป็นคู่ม ผอมแห้งแสมออกไป

อัตลักษณ์ของเอชไอวีระหว่างรัฐ และผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอชไอวี
จึงแตกต่างกัน และต่างก็ช่วงชิง (contest) พื้นที่ทางสังคม แม้ว่า
ระยะต่อมารัฐจะเข้าใจมิติทางด้านสังคมและจิตใจของผู้ติดเชื้อ/
ผู้ป่วยเอชไอวีมากขึ้น และร่วมสร้างพื้นที่ให้แก่วิดิตใหม่ของผู้ติดเชื้อ/
ผู้ป่วยเอชไอวีก็ตาม แต่อัตลักษณ์ของเอชไอวีผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอชไอวี
เรื่องของผู้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยง น่ารังเกียจนั้น ผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอชไอวี
เอชไอวีสามารถช่วงชิงพื้นที่ทางสังคมได้ในบางระดับและบางพื้นที่เท่านั้น
ประชาชนทั่วไปยังไม่เข้าใจผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอชไอวี พื้นที่ของผู้ติดเชื้อ/
ผู้ป่วยเอชไอวีจึงค่อนข้างจำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสังคมเมือง
ผู้ติดเชื้อที่เป็นคนชั้นกลาง ซึ่งความสำเร็จของชีวิตหมายถึงการมี
ความมั่นคงในอาชีพ ความสามารถในการดำรงชีพอย่างมีประสิทธิภาพเป็นผู้
การได้รับการยอมรับจากสังคม ดังนั้น การเปิดเผยสถานะการเป็น
ติดเชื้อ จึงเสี่ยงต่อความมั่นคงในชีวิตของตนเองและครอบครัว เราจึงพบว่า
มีผู้ติดเชื้อในเมื่องหรือชนชั้นกลางจำนวนน้อยที่เปิดเผย ตนเองต่อ
สาธารณะว่าเป็นผู้ติดเชื้อ เมื่อเทียบกับผู้ติดเชื้อในชนบท

พื้นที่บนอินเทอร์เน็ต ได้เป็นพื้นที่ทางสังคมรูปแบบหนึ่งในการ
การสร้างอัตลักษณ์/ตัวตนใหม่ของผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอชไอวี ซึ่งเป็น
ชนชั้นกลาง เช่นกรณีของแก้วและเพื่อน ๆ ความหวาดกลัวว่าสังคม
จะกล่าวหาว่าเธอมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศทำให้เธอไม่กล้าเปิดเผย
สถานะการเป็นผู้ติดเชื้อในชุมชนปกติ การใช้พื้นที่บนอินเทอร์เน็ตเปิด
เปิดเผยและเล่าความทุกข์จากการเป็นผู้ติดเชื้อทำให้แก้วและเพื่อน
ของเธอมีพื้นที่ทางสังคม สามารถสร้างตัวตน/อัตลักษณ์ใหม่ได้
ซึ่งนำเธอไปสู่พื้นที่สมมติที่มีความเข้าใจ และยอมรับสถานะการเป็น
ผู้ติดเชื้อของเธอ และเรียกพื้นที่นี้ว่า “ครอบครัวหรือชุมชนออนไลน์”

ณ ครอบครัวแห่งนี้ แก้วและสมาชิกได้ร่วมกันสร้างความ-
รัก ความอบอุ่นเสมือนในชุมชนที่เป็นจริง โดยความหมายนี้คือ ครอบครัว
เป็นพื้นที่ที่ไม่มีความเสี่ยงภัยการเป็นผู้ติดเชื้อ แต่ครอบครัวนี้มีการ
ให้อภัย แม้จะมีความพลาดพลั้งเกิดขึ้น เป็นครอบครัวที่สมาชิกไม่
ความลับต่อกัน ครอบครัวลักษณะนี้อาจจะเป็นครอบครัวที่ คนชั้นกลาง
ต้องการให้ดำรงอยู่จริงในชุมชนที่เป็นจริง สำหรับแก้วแล้ว ครอบครัว
หรือชุมชนออนไลน์นี้ จึงแตกต่างจากครอบครัวในชุมชนจริง/
ปกติ ที่มีลักษณะของครอบครัวไทย ที่เด็กต้องนับถือผู้อาวุโส ลูก
ต้องเชื่อฟังผู้ใหญ่ แก้วจึงเป็น “เด็ก” เสมอในครอบครัวเดิม ความ
เป็นเด็กในครอบครัว หมายถึงภาวะการไร้อำนาจ (powerless) แต่
ในครอบครัวออนไลน์แล้ว แก้วได้เข้าสู่สถานะของบุคคลที่มี อำนาจ
(power) ซึ่งไม่ใช่อำนาจของความรู้แรง การบีบบังคับ อำนาจ
ที่แก้วได้รับในชุมชนนี้คือ การมีสิทธิมีเสียง และการมีตัวตน ใน
พื้นที่นี้

การเล่าเรื่องของแก้ว ทำให้ผู้ที่เข้ามาอ่านข้อความส่งสาร
เห็นใจ และอยากให้ความช่วยเหลือ การเล่าเรื่องที่ค่อย ๆ เปิดเผย
“ความเป็นแก้ว” ในชุมชนออนไลน์ การเป็นผู้หญิงที่มีความสามารถ
ฐานะปานกลาง มีการศึกษา และความรักที่ไม่ได้รับการยินยอมจาก
พ่อแม่ แต่แก้วก็มีความมั่นใจในชายที่ตนรักว่าเป็นคนดี ขณะเดียวกัน
แก้วก็เฝ้าระวังที่ได้รับความเชื่อเอชไอวีทั้งที่ไม่ได้มีพฤติกรรมเสี่ยง
มีขั้นตอนในการเล่าเรื่องที่สามารรถสื่อให้คนชั้นกลางเห็นตัวตน/
อัตลักษณ์ของเธอ ขณะเดียวกันแก้วก็สื่อให้เห็นถึงความเป็นผู้หญิง
ทำงาน ซึ่งเป็นภาพของผู้หญิงชนชั้นกลาง การเสนอภาพตัวตน
ดังกล่าวจึงทำให้แก้วสามารถเปิดเผยพื้นที่ให้คนชั้นกลางในเมืองได้เข้ามา
รับรู้เรื่องราวของเธอมากขึ้น พื้นที่ทางสังคมของแก้วจึงกว้างขวางขึ้น
การที่แก้วนำเสนอตัวตน/อัตลักษณ์ผ่านอินเทอร์เน็ต เติมนั่นหนึ่ง

เธอกำลังเขียนบันทึกประจำวัน และมีการบันทึกเรื่องราวเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่องนั้น เป็นการตอกย้ำ (reproduce) ความเป็นตัวตน/อัตลักษณ์ของเธอในพื้นที่นี้

ชุมชนเสมือนจริงได้ปลดปล่อยแอกจากชุมชนจริงที่อัตลักษณ์ของอดีตยังถูกรออบง่าจากกลไกของรัฐ อัตลักษณ์ของผู้ติดต่อ/ผู้ปวยเอตส์จึงมีแต่ความน่ารังเกียจ เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมต่อต้านทางเพศ ถ้าแก้วยังอยู่ในพื้นที่จริง แก้วก็จะถูกรังเกียจด้วยเช่นกัน หรือถ้าหากแก้วเปิดเผยตัวตนเป็นผู้ติดต่อเอตส์ในชุมชนจริง ครอบครัวยุคใหม่อาจจะยอมรับสถานการณ์นี้ได้ แต่แก้วก็อาจจะไม่สบายใจ และกังวลใจว่าครอบครัวจะได้รับผลกระทบด้วยหรือไม่ และเธออาจจะไม่แน่ใจว่าสังคมรอบๆ ข้างเธอเช่น เพื่อน อาจารย์ ญาติพี่น้อง เพื่อนที่ทำงานจะเข้าใจเธอเช่นไร การที่แก้วเข้ามาเล่าเรื่องในอินเตอร์เน็ต ทำให้เธอแยกตัวตน/อัตลักษณ์เดิมออกจากตัวตน/อัตลักษณ์ใหม่ และอินเตอร์เน็ตยังเป็นความลับที่อยู่กับข้อมูล ซึ่งทำให้เธอสามารถปกปิดหน้าตา จึงเป็นการติดต่อสื่อสารที่ทำให้แก้วสามารถนำเสนออัตลักษณ์/ตัวตนที่เธอไม่สามารถนำเสนอได้ในชุมชนปกติ เช่น การได้รับเชื้อเอตส์ เธอไม่ต้องเกรงกลัวถึงผลกระทบที่ตามมา

ชุมชนเสมือนจริง จึงเป็นชุมชนในจินตนาการของแก้วและสมาชิกที่สร้างสรรคจากการติดต่อสื่อสาร เป็นพื้นที่ที่มีการรังเกียจผู้ติดต่อเอตส์นั้นมีความเข้าใจ ไม่มีช่องว่างระหว่างวัย เพศ และประสบการณ์ นอกจากนี้ ชุมชนเสมือนจริงยังเป็นพื้นที่ทางสังคมที่แก้วสามารถช่วงชิงให้แก้วผู้ติดต่อ/ผู้ปวยเอตส์ แก้วได้สร้างสรรคพื้นที่นี้ในการสร้างอัตลักษณ์/ตัวตนใหม่ของผู้ติดต่อที่ไม่ใช่บุคคลที่น่ารังเกียจ และผู้ติดต่อก็เหมือนกับบุคคลทั่วไป ที่มีความรู้สึกท้อแท้ เหนื่อยทุกข์และสุข และผู้ติดต่อต้องการความเข้าใจจากสังคมรอบข้าง

อัตลักษณ์/ตัวตนของแก้วในชุมชนเสมือน ได้เป็นแบบอย่างให้แก่คนจำนวนมากทั้งที่เป็นผู้ติดต่อและบุคคลทั่วไป เพื่อเป็นข้อคิดในการดำเนินชีวิต แก้วได้ใช้ชุมชนเสมือนนี้ในการเชื่อมโยงประเด็นของคนคนหนึ่ง โดยเอพอะอย่างอื่นคนชั้นกลาง ให้มี ความเข้าใจปัญหาของผู้ติดต่อ/ผู้ปวยเอตส์เสมือนในชุมชนจริง และแก้วกับสมาชิกบางคนได้นำความลับพื้นที่ในชุมชนเสมือนนี้ กลับเข้าสู่ชุมชนที่เป็นจริงอีกครั้งหนึ่งด้วย

บรรณานุกรม

- แก้ว (นางแดง). *เอสดีไออาร์ วิชาชีวิต* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดอกหญ้า, 2544).
- ไทมอร์ พิก (นางแดง). *สุดยอดกระซิบบอร์ด: หนึ่งสัปดาห์ “เก็บตกดอทคอม”* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แจ่มใส, 2544).
- เพ็ญจันทร์ ประดับมุข. “สถานภาพและบทบาทของงานวิจัยเอตส์ด้านสังคมศาสตร์”. ใน *องค์ความรู้ของงานวิจัยเอตส์ด้านสังคมศาสตร์ และพฤติกรรมการบริโภค* โดย พิมพ์วัลย์ บุญมงคล เพ็ญจันทร์ ประดับมุข และศันตีย์ เรืองสอน (นครปฐม: โครงการจัดตั้งสำนักงานศึกษานโยบายสาธารณสุข สวัสดิการและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2541).
- Featherstone, Mike and Burrows, Roger (eds.). *Cyber Space/ Cyber Bodies/Cyber Pun*(London: SAGE Publications, 1995).
- Holmes, David (ed.). *Virtual Politics: Identity & Community in Cyberspace* (London: SAGE Publications, 1997).
- Jones, G. Steven (ed.). *Virtual Culture: Identity & Communication in Cybersociety* (London: SAGE Publications, 1997).
- Rheingold, H. "A Slice of Life in My Virtual Community". In *Global Networks: Computers and International Communication*. Edited by L. Harasim (Cambridge: MIT Press, 1993).
- Willson, Michelle. "Community in the Abstract: A Political and Ethical Dilemma?". In *Virtual Politics: Identity &*

Community in Cyberspace. Edited by David Holmes (London: SAGE Publications, 1997).

www.kaewdiary.com.

www.pantip.com.

www.pmk.ac.th/~docdis/CAI/snoc/w-internet.html